

Tanrı'yı Arayan Adam...

“Anlamadığımız kavramlardan sorumlu tutmak üzere bir Bilinmezler Tanrısı buluyoruz. Oysa biz, bilimde Tanrı'yı ararız.”

-Carl Sagan

Avrupa'yı kasıp kavuran Otuz Yıl Savaşları sırasında talan edilen bir mezar taşındaki yazıt şöyle der:

”Gökleri ölçtüm,
Şimdi Dünya'nın gölgelerini ölçüyorum.
Zihnim zaten göklerdeydi,
Şimdi bedenimin gölgesi orada yatıyor.”

Tarihin en tartışmalı bilim adamlarından biriydi bu sözlerin yazarı. Katolik Kilisesi'nin otoritesine meydan okuyan Martin Luther'in açtığı çığırta mezhep çatışmalarının ve dinsel hoşgörüsüzlüğün doruğa tırmadığı; Rönesans akımının politikadan dine, sanattan bilime kadar her şeyi etkilemeye başladığı karışık ama heyecan verici bir dönemde doğdu, Johannes Kepler. Yıl, 1571; yer, Almanya idi.

Bazen büyük ruhlar, cevherlerini ortaya çıkarabilmek ve hazinelerini insanlığa saçabilmek için büyük acılara, aşılması hayli güç engellere ihtiyaç duyarlar. Kepler de böyle bir ruhtu.

Yaşadığı trajediler, maruz kaldığı haksızlıklar, acımasız alay ve yakıştırmalar onun belini bükmeye, zihnin parlaklığını silmeye yetmedi. Zayıf ve hastalıklı bir yapıya sahipti. Üç yaşındayken yakalandığı çiçek hastalığı onu aylarca ölümün eşiğinde tutmuş, sonra da görme gücünü büyük ölçüde azaltmıştı. Bedbaht bir çocuktü. Ünü ve parası tükenmiş soylu bir aileden gelen, paralı askerlik yaparak geçinen babasını ‘Günahkâr, kaba ve kavgacı’ bir adam olarak anmıştı. Annesi; zeki, hırçın ve geçimsiz bir kadındı. Şifacıydı. Bitkilerden ilaçlar yapardı. Yıllar sonra bu uğraş onun başını belaya sokacak, büyücülükle yargılandığında o tarihte ünü, ülkesinin sınırlarını çoktan aşmış bir matematikçi, astronom ve astrolog olan oğlunun yardımıyla ölüm cezasından kurtulacaktı.

Kepler, dedesi Sebald'ın manevi teşviki, Würtemberg Dükü'nün maddi cömertliği sayesinde gittiği Tübingen Üniversitesi'ndeki matematik ve gökbilim öğretmeni Michael Maestlin'den çok etkilenmişti. Maestlin, Kilise'nin benimseyip şiddetle savunduğu ‘dünya merkezli’ Ptolemaiosçu astronomiyi öğretmesine rağmen, Kopernik'in ‘güneş merkezli’ (heliocentric) kozmolojik sistemine inanıyordu. Yaşamını bir din adamı olarak sürdürmek isteyen Kepler'in aklını çeldi, güneş sisteminin bu yeni modeli. “Ona göre evren, yaratıcısının yani Tanrı'nın

imgesinden başka bir şey değildi. En göz kamaştırıcı kütle olan Güneş merkezde yer alıyor, gezegenlere ışık, ısı, hareket veriyor ve Tanrı'yı, Baba'yı simgeliyordu” diye yazmış James R. Voelkel, *Kepler ve Yeni Gökbilim* adlı kitabında (Tübitak; 2002).

Böylece Kepler, Tanrı'nın görkemini bilimle, ampirik bilgiyle dile getirmeye karar verdi. Gözleriyle seçemediği gezegenlerin 'hareketlerini' matematik hesaplarıyla ispat ve izah etmektir artık onun ilahî misyonu. Avusturya'nın Graz şehrinde matematik ve astronomi öğretmenliği yaptığı yıllarda, *Mysterium Cosmographicum* (Evrenin Gizleri) adlı meşhur kitabını yayımladı.

Dini ve politik hakları kısıtlanan Protestanlara karşı uygulanan baskı yüzünden Graz'ı terk etmek zorunda kaldığında, Kutsal Roma İmparatoru II. Rudolph'un yaşadığı Prag'a göç etti. Burada, Danimarkalı gökbilimci ve kraliyet matematikçisi Tycho Brahe ile çalışmaya başladı. Tycho 1601'de öldüğünde, Kepler onun yerine atandı ve meslektaşından miras kalan verilerle Mars'ın yörüngesinin eliptik olduğunu saptadı. Bu buluşla birlikte şekillenen ve tarihe Kepler Yasaları adıyla geçen keşifleri yeni bir gökbiliminin sarsılmaz temellerini attı.

Astronomideki devrimin dört kahramanı Kopernik, Kepler, Galileo ve Newton sayesinde insanoğlunun evreni görüş ve algılayış şekli ebediyen değişti.

Kopernik'in sistemini savunan ve bu yüzden de Kilise'nin şimşeklerini üstüne çeken Galileo'yu açıkça destekleyen alçakgönüllü ve cesur Kepler pek çok 'ilk'e imza atmıştır. Met-cezir olayını açıklayan, yakın ve uzak gözlükleri formüle eden, teleskopun 'nasıl' çalıştığını anlatan, Hz. İsa'nın doğum yılını hesaplayan odur.

1619'da yayımlanan, üçüncü yasasını açıkladığı başyapıtı, *Harmonices Mundi Libri V* (Dünyanın Uyumu Üzerine Beş Kitap) hakkındaki şu sözleriyle başbaşa bırakıyorum sizleri, ondaki enginliğin, dirayetin, cüretin ve şevkin bulaşıcı olmasını dileyerek:

“Alacakaranlığın üzerinden on sekiz ay, güneşin doğuşunun üzerinden üç ay, en harika düşüncemin güneş gibi parlamasının üzerinden ise ancak birkaç gün geçti. Hiçbir şey beni tutamaz. Kutsal coşkuya teslim olmak, dürüst itirafımla ölümlü insanlarla alay etmek istiyorum: Mısır'dan uzakta kendi Tanrıma bir tapınak kurmak için Mısırlıların altın kaplarını çaldım. Eğer beni affederseniz sevinç duyacağım. Kızdıysanız buna katlanacağım. Zarları atıyorum ve kitabı yazıyorum. Çağdaşlarım ya da gelecek kuşaklar için, fark etmez. Tanrı, karşısında tefekküre dalacak kişiyi altı bin yıl beklediye, bu kitap da okuyucusunu yüz yıl bekleyebilir.”

